

Stavanger kommune
Miljø og utbygging
Postboks 8001
4068 Stavanger

Stavanger, 20.08.2009

KOMMUNEDELPLAN FOR IDRETT, FYSISK AKTIVITET OG NATUROPPLEVELSE

Kommentarer fra FNF på vegne av friluftsliv- og naturvernorganisasjoner representert i Stavangerområdet med over 20000 medlemmer:

FNF gir tilbakemelding på tvers av flere interesseområder og fokuserer derfor på saker av prinsipiell art. Det er mye godt arbeid i planen og håpet er at FNF kan bistå med noe av det som gjenstår. Vi ser bl.a. at det er vanskelig for våre medlemmer å prioritere innenfor sine områder når lite konkret er foreslått i denne utgaven.

Unntaket er Kapittel 2. Idrett, som imponerer med konkrete tiltak, kvantifiserbare mål, klare visjoner og et høyt ambisjonsnivå. Temaet er grundig behandlet, uten å gå for detaljert til verks. Tiltak er foreslått slik at det er mulig å prioritere. Vi foreslår at også de resterende kapitlene, som bl.a. omhandler friluftsliv og naturvern, struktureres på liknende måte.

Uten at kapitlene 3. - 5. reflekterer og støtter opp om kap. 2 blir planen ubalansert og virker uferdig. Denne ujevnheten risikerer å gå utover hele planens endelige troverdighet og effektivitet. Slik innholdet er nå blir også planens tittel svært misvisende. For å oppnå reell og balansert prioritering er det viktig at økonomi for *alle* frivillige organisasjoner som fostrer fysisk aktivitet og naturopplevelse blir sett under ett og at alle blir behandlet likt i følge gitte kriterier. *Alle natur- og friluftslivorganisasjoner må bli formelt bedt om å levere behovslistene.*

Forslag for bedret struktur av spesielt kapitlene 3 og 5:

F.eks. 'Aktivitet og forvaltning', med underkategorier bør også behandles i Kapittel 3 og 5. Alle natur- og friluftslivorganisasjonene må beskrives på samme måte som for idretten. Det er spesielt viktig å få med seg informasjon om økonomi med oversikt over hva kommunen bidrar med, hva er nåværende situasjon og hvilke planer en har for støtte framover. Det er umulig å planlegge ei heller prioritere uten dette. Alle typer organisasjoner må nevnes og helheten sees under ett.

Kapittel 3. mangler også en liste over anleggsbehov med tilhørende kostnader for friluftslivorganisasjonene. Kommunen har allerede mottatt en tabell med forslag for bygge-nybygg og små anlegg for bl.a. speiderne og Turistforeningen. Disse tallene må gjengis i planen

Forum for Natur og Friluftsliv i Rogaland har til sammen ca. 40.000 medlemmer. Disse organisasjonene er med: Stavanger Turistforening, Norges Jeger og Fiskerforbund – Rogaland, Haugesund Turistforening, Norges speiderforbund Vesterlen krets, Rogaland KFUK-KFUM speidere, Syklistenes landsforening Rogaland, Rogaland Ornitologiske forening, Botanisk forening, Sømarkas venner, Naturvernforbundet i Rogaland, Rogaland Orienteringsforbund, Dalane friluftsråd, Jæren friluftsråd, Friluftsrådet Vest og Ryfylke Friluftsråd.

og om nødvendig, revideres og prioriteres innen planen godkjennes. Disse relativt små anleggene stilles overfor mange av de samme utfordringer, begrensninger og kriterier som anleggene nevnt i Kapittel 2. Mange av de samme kreative løsningene finnes sikkert også uten at naturområdene blir skadelidende.

Kapittel 5. mangler også en oversiktlig liste over prioriterte tiltak. Naturvernforbundet i Rogaland har kommet med svært gode forslag i sin 30-punkts liste. Mange av disse er svært konkrete, kan tidsbestemmes og budsjetteres og dermed inkluderes på lik linje med de andre tiltakslistene. Ikke bare nevnes i forbifarten, slik som fugleøyer i Mosvannet i Kapittel 4.

Et nytt Kapittel 3, 'Naturopplevelse og friluftsliv'

Strukturforbedringen kan lettest og tydeligst gjøres ved å tilføre et nytt kapittel; 'Naturopplevelse og friluftsliv'. Det må reflektere strukturen i Kapittel 2. så godt det lar seg gjøre og samle alle konkrete tiltak, økonomi, budsjett, og statistikk i egne tabeller.

Natur- friluftsansjonerers behov for midler til drift og anlegg er små sammenliknet med andre behov. Her er det ikke snakk om å omfordele, heller styrke helheten. Vi må likevel få vår velfortjente plass for å kunne inkluderes i det store bildet til alles fordel. Våre utfordringer og behov må konkretiseres med tall o.a. i selve planen! Mange av oss er på randen av eksistens mens det skal lite til for å styrke vår levedyktighet og dermed vårt verdifulle bidrag i arbeid for folkehelse og bærekraft. Vi ønsker også å styrke vårt samarbeid med idrett, skolene, helsesektoren, o.a. men trenger kommunens klare, definerte, forutsigbare støtte for å kunne make mere enn det vi gjør nå.

Til slutt bør alle foreslåtte tiltak på tvers av alle aktiviteter og organisasjoner samles under ett for gruppering og prioritering. En kan umulig foreta en god prioritering slik forslagene er framstilt nå.

Vi er glade for at Stavanger tydeligvis har dyktige fagfolk innen idrett. Nå gjelder det å sørge for at Kommunen også rustes opp for å kunne takle et mye bredere tema, nemlig folkehelse, og sørge for at alt som fører til god folkehelse også er helsebringende for naturen rundt oss og for det globale klimaet. Og, at alle aktiviteter som fører til god folkehelse planlegges med helhetlige strategier. Vi er sikker på at dette lar seg gjøre.

OVERORDNET PRIORITERING:

I denne planen er det derfor spesielt tre områder som FNF er opptatt av; naturmangfold, folkehelse, og likebehandling.

Arealsituasjonen og biologisk mangfold

'Føre var' prinsippet nevnes så vidt i Kapittel 1. men er ikke sett siden. Dette prinsippet er for viktig til at det bare ramses opp. En grundigere diskusjon om hva 'særlig viktig for naturvern eller biologisk mangfold' betyr i Stavanger bør komme med. Hvordan tolker vi det lokalt i forhold til den nye Naturmangfoldloven?

Denne kommunedelplanen, som både skal sikre og bevare arealer for nybygg og for grøntområder, kommer lett i konflikt med seg selv. Selv med regulering og dyre løfter forsvinner det lille vi har igjen av parker og naturområder til boligbygging og kommersiell virksomhet. Dette gjelder også anlegg for idrett, turgåing, eller parkering ved friluftsområder, for å nevne noen eksempler. Når hensyn ikke tas degraderes både det biologiske mangfoldet og folks tilgang til adekvate grøntområder. Vi foreslår et moratorium på nedbygging av nabolagsparker og en fredning av områdene; Sørmarka, Stokkavatnet og Lundsneset. La Stavanger få sin egen fungerende 'markagrense' i likhet med det Haugesund har. Det er viktig også å bevare tilstøtende åkre og marker som også er en viktig del av naturopplevelse bl.a. som buffer mot støy og annen forurensning. Areal for turstier trenger ikke alltid å gå gjennom park eller naturområder. Nabolag med mye vegetasjon og/eller annen kultur/naturverdi kan fungere som urbane turløyper. Disse bør merkes og kan rimelig legges til rette for de fleste brukere.

FNF ber om at hele avsnittet inkl. boks i 3.10.3 'Bærekraftige anlegg' flyttes til Kapittel 1. og blir et overordnet prinsipp for hele planen. I boksen, skift ut ordet 'vurderes' med 'være et overordnet mål'. En kan også vise til nye målsettinger for å reflektere Stavangers kommende klimaplan.

Folkehelse

For de fleste av oss er friluftaktiviteter heldigvis rimelige måter å oppnå god helse på. Friluftsliv ER folkehelse og relativt små investeringer skal til for å gi stor avkastning. Friluftaktiviteter favner alle typer mennesker, fra de yngste til de eldste og involverer jenter like mye som gutter. Vi synes det er viktig med en kombinasjon av idrett og friluftsliv men tror at friluftsliv bør bli en mye større del av befolkningens hverdag. Frisk luft er forebyggende mot mange moderne lidelser, f.eks. astma, og uteaktiviteter er spesielt viktig om vinteren når forkjølelser og influensa virus er og bakterier florerer inne. Naturopplevelser er også mentalt og sosialt forebyggende. Vi er overbevist om at et aktivt og bredt friluftstilbud er den rimeligste og beste løsningen på en av våre tids største problemer. Derfor må dette vies mye mere oppmerksomhet i planen.

Likebehandling

Som nevnt tidligere, bør kapitlene omstruktureres. Dette er viktig for å kunne belyse alle organisasjoners tilstand og fremtidige behov. Her er det sikkert noen overlappinger men uten en skikkelig oversikt risikerer vi å sløse tid og midler. Gratisprinsippet nevnes under kapittelet om idrett. Prinsippet bør utvides til å gjelde alle frivillige organisasjoner. Natur- og friluftorganisasjoner har falt utenfor og må derfor bruke mye ressurser på å skaffe til veie de nødvendige midler når denne energien er bedre tjent med igangsetting/viderføring av aktiviteter, bedre ledelse, samarbeid med andre, osv.

Flere av FNFs medlemmer trenger lokaler for administrasjon og møter. Disse lokalene er ofte på deling med flere og brukes av barne- og ungdomsgrupper på kveldstid. Vi ber om at leie for disse lokalene blir dekket på lik linje med at idretten får leie haller gratis. Her er det snakk om svært begrensede beløp som kan bety mye for levedyktigheten av mange viktige organisasjoner.

Forum for
Natur og
Friluftsliv
Rogaland

I Kapittel 5. uttrykkes det et ønske om at de frivillige organisasjonene tar en større del av skjødsel av naturområder. For å kunne gjøre dette må FNF medlemmer i økende grad kunne rekruttere, organisere, administrere og lede. Da trenges det også forutsigbare driftsmidler. Også dette er snakk om meget beskjedne omfang som kan gjøre store forskjeller. FNF vil mere enn gjerne bidra til at naturområdene våre håndteres på best mulig måte og tror at frivillig innsats også bidrar til god helse. Men, dette er også noe som må konkretiseres og inkluderes på en konstruktiv måte i planen.

Vi har også merket oss at det fra politisk hold er ønske om å 'rydde opp' og sørge for bedre likebehandling blant idrettslagene. Tidene har endret seg og det er ikke like lett å holde god oversikt over alle aktørene lenger. Vi foreslår at det tas et større oppgjør for alle frivillige organisasjoner som blir berørt av denne planen og at dette blir med som et punkt i Kapittel 1.

Vi håper at disse kommentarene er nyttige og at forslagene våre tas til følge. FNF ønsker å involveres mere aktivt i det videre arbeidet og i god tid innen politisk behandling. Anne Katrine Lycke fortsetter i Frisk i Friluft og kan kontaktes på vegne av FNF. Jeg er ny koordinator i Rogaland og er å finne i vårt nye sekretariat c/o Naturvernforbundet i Rogaland.

Med vennlig hilsen
for FNF-Rogaland

Emily L. Halvorsen
Koordinator

Vedlegg:
Liste over FNF organisasjoner med medlemmer og virke i Stavanger kommune

Vedlegg

FNF organisasjoner med medlemmer og virke i Stavanger kommune:

ROGALAND ORIENTERINGSKRETS

Kontaktperson: Knut Jonas Espedal, tlf.: 91591333, epost: knut.j.espedal@uis.no

BOTANISK FORENING, Rogalandsavdeling

tlf.: 51559581, epost: gaute.slattebrekk@lyse.net

ROGALAND KFUK-KFUM-SPEIDERE

tlf.: 51599590, epost: post@rogalandspeider.no

MADLASPEIDERNE

tlf.: 51593919, epost: post@madlaspeiderne.no

NATURVERNFORBUNDET I ROGALAND

tlf.: 51528811, epost: rogaland@naturvern.no

NORGES JEGER OG FISKERFORBUND - ROGALAND

tlf.: 52853008, epost: rogaland@njff.org

NORGES SPEIDERFORBUND-VESTERLEN KRETS

tlf.: 51580099, epost: vesterlen@scout.no

NORSK ORNITOLOGISK FORENING, avd. ROGALAND

kontaktperson: Martin Eggen, tlf.: 90565108, epost: calidrissuperstar@yahoo.no

STAVANGER TURISTFORENING

tlf.: 51840202, tlf.: 51840200, epost: kho@stavanger-turistforening.no

SYKLISTENES LANDSFORENING avd. ROGALAND

kontaktperson: Anne-Trine Benjaminsen, tlf.: 95107971, rogaland@syklistene.no

SØRMARKAS VENNER

kontaktperson: Magne Nilsen, tlf.: 51870409, epost: magnnils@online.no

JÆREN FRILUFTSRÅD

tlf.: 51667170, epost: Post@jarenfri.no eller bjorn@jarenfri.no

RYFYLKE FRILUFTSRÅD

tlf.: 51817980, epost: hos@ryfri.no eller aa@ryfri.no